

ירמיהו פרק א

מבוא

ירמיהו היה נביא, מן הכוהנים אשר בענתות שבארץ בנימין. הוא התמנה לנביא בשנה השלוש עשרה למלך יאשיהו. פרק א עוסק בהקדשת ירמיהו לנביא. הוא מתאר את תגובת ירמיהו למינוי, ומציג את המראות הנבואיים הראשונים שראה עם תחילת דרכו כנביא. בפרקנו מתוארת כניסתו של ירמיהו לתפקידו כנביא ואת הקשיים העומדים בפני האדם ההופך להיות נביא. הפרק מזמין לנו היכרות מעטה עם האיש ירמיהו, תקופתו ותגובתו לתפקידו החדש.

שאלות מכוונות למידה

- מי היה ירמיהו?
- באיזו תקופה פעל?
- מהי השליחות שהוטלה על ירמיהו? כיצד הגיב להטלת השליחות עליו?
- מה משמעותה של הנבואה הראשונה שבספר - נבואת המראות - והאם היא קשורה להקדשה או עומדת בפני עצמה?

ירמיהו ותקופת נבואתו

מבוא לספר - הנביא זמנו

ירמיהו פרק א

- (א) דברי ירמיהו בן חלקיהו מן הכהנים אשר בענתות בארץ בנימן:
- (ב) אשר היה דבר ה' אליו בימי יאשיהו בן אמון מלך יהודה בשלש עשרה שנה למלכו:
- (ג) ויהי בימי יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה עד תם עשתי עשרה שנה לצדקיהו בן יאשיהו מלך יהודה עד גלות ירושלים בחדש החמישי:

1. עיין בפסוקים א-ג, וענה:

א. שמו המלא של ירמיהו	
ב. עירו של ירמיהו	
ג. תקופת הנבואה של ירמיהו	

אף על פי שפתיחתו של ספר ירמיהו מעידה כי סיום תקופת נבואת ירמיהו בגלות ירושלים, מעידים הפרקים האחרונים בספר ירמיהו מפרק מב, א ואילך שפעילותו הנבואית נמשכה גם בתקופה מאוחרת יותר ומחוץ לירושלים.

ענתות

- העיר ענתות נזכרת בתנ"ך בהקשרים הבאים:
- (1) ענתות היא אחת משלוש עשרה ערי הכוהנים המוזכרים בספר יהושע (יהושע כא, יח).
 - (2) שלמה המלך גרש את אביתר הכהן שתמך במרד אדוניו מירושלים לענתות (מלכים א, ב, כו-כז).
 - (3) צבא אשור שבא להקים מצור על ירושלים בימי חזקיהו מלך יהודה - עבר בענתות (ישעיהו י, ל).
 - (4) העולים לארץ אחרי הצהרת כורש (עזרא ב כג) התיישבו גם בענתות (נחמיה יא, לב).

חזקיהו היא ספגה מכה קשה בידי סנחריב מלך אשור, ולמרות זאת היא המשיכה להתקיים כיישוב יהודי עד לימי החורבן על ידי הבבלים. בהמשך העיר שוקמה מחדש על ידי שבי ציון. הרקע הזה יהיה משמעותי להבנת הנבואה בפרק ל"ב, בה נדרש ירמיהו לקנות את שדה חנמאל דודו אשר בענתות הכבושה בידי הבבלים. ובהקשר הזה הוא התנבא: "כי כה אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד יִקְנֶנּוּ בָתַּיִם וְשָׂדוֹת וְכַרְמִים בְּאֶרֶץ הָאֲדָמָה" (ירמיהו ל"ב, טו).

תקופת הנבואה של ירמיהו

2. השלם את הטבלה הבאה, לפי המסופר בירמיהו א, א-ג, ובסוף ספר מלכים ב, פרקים כא-כה:

שם המלך ביהודה	מספר השנים שמלך	ירמיהו מתנבא	המצב הרוחני	אירועים מרכזיים	האימפריה
מנשה בן חזקיהו 642-698	55 שנים			מנשה החזיר את הע"ז לממלכת יהודה, הקריב בנים למולך ושפך דם נקי. חטאים אילו הביאו לכך שהנביאים ניבאו חורבן על מלכות יהודה.	אשור
אמון בן מנשה 640-641	2 שנים		x	אמון המשיך בדרכי אביו, הפיץ ע"ז בממלכתו. עבדיו רוצחו אותו. העם המליך את יאשיהו בנו תחתיו.	
יאשיהו בן אמון 609-639	13 שנים			בימי יאשיהו נמצא ספר תורה בבית ה' ובהדרכת חולדה הנביאה הוא סילק את כל הע"ז ממלכת יהודה. ביוזמתו העם כרת ברית עם ה', בית המקדש תוקן ושופץ, ונחגג חג הפסח ברוב עם ופאר. ה' לא ביטל את גזירת החורבן אבל דחה אותה. יאשיהו נהרג בקרב מגידו כשניסע לחסום את הדרך של פרעה נכו להילחם במלך בבל.	
	18 שנים				31 שנים
יהואחז בן יאשיהו 609	3 חודשים			אחרי מות יאשיהו העם המליך את יהואחז. יהואחז מלך רק 3 חודשים כי פרעה נכו העביר אותו ממלכותו, אסר אותו, המליך תחתיו את יהויקים והטיל מס כבד על הארץ.	
יהויקים בן יאשיהו 598-608	11 שנים	✓		בתחילה יהויקים היה משועבד למלך מצרים, בהמשך בבל השתלטה על א"י ויהויקים שועבד לנבוכדנצר מלך בבל. לאחר שמרד בבבל נבוכדנצר שם מצור על ירושלים. יהויקים מת (מספר מלכים לא ברור מה הביא למותו).	
יהויכין בן יהויקים 597	3 חודשים			המצור של נבוכדנצר על ירושלים הביא בסופו של דבר שיהויכין נכנע. נבוכדנצר בא לירושלים שדד את אוצרות המקדש, הגלה לבבל את יהויכין ומשפחתו, גיבורי חיל, שרים, ואת "החרש והמסגר", ולבסוף המליך תחת חסותו את צדקיהו.	
צדקיהו בן יאשיהו 586-596	11 שנים			צדקיהו מרד במלך בבל. נבוכדנצר צר על ירושלים לבסוף. החרים אותה, שרף את בית המקדש והגלה את תושביה לבבל. צדקיהו ניסה לברוח, נתפס, בניו נשחטו לנגד עיניו ולאחר מכן עיוורו אותו.	

3. בסה"כ כמה שנים התנבא ירמיהו? _____

הקדשת ירמיהו לנביא

[פסוקים ד-י]

ירמיהו פרק א

(ד) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ה) בְּטָרְם אֶצְרֶךָ בְּבֶטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטָרְם תֵּצֵא מִרְחֹם הַקֶּדֶשׁ שְׁתִּיךָ נְבִיא לְגוֹיִם נְתַתִּיךָ:

(ו) וַיֹּאמֶר אֶהְיֶה אֲדֹנָי ה' הִנֵּה לֹא יָדַעְתִּי דְבַר כִּי נָעַר אֲנֹכִי: פ

(ז) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אַל תֹּאמַר נָעַר אֲנֹכִי כִּי עַל כָּל אֲשֶׁר אֲשַׁלְחֶךָ תִּלְדָּה וְאֵת כָּל אֲשֶׁר אֶצְרֶךָ תִּדְבַר:

(ח) אַל תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי אֲתָדָה אֲנִי לְהַצִּלְךָ נְאֻם ה':

(ט) וַיִּשְׁלַח ה' אֶת יְדוֹ וַיַּגֵּעַ עַל פִּי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי הִנֵּה נְתַתִּי דְבָרִי בְּפִיךָ:

(י) רְאֵה הַפְּקֻדֹתֶיךָ הַיּוֹם הַזֶּה עַל הַגּוֹיִם וְעַל הַמַּמְלָכוֹת לְנִתּוֹשׁ וְלְנִתּוֹץ וּלְהֶאֱבִיד וּלְהַרְוֹס לְבָנוֹת וּלְנִטּוֹעַ:

הייעוד

ירמיהו פרק א, ה

בְּטָרְם אֶצְרֶךָ בְּבֶטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטָרְם תֵּצֵא מִרְחֹם הַקֶּדֶשׁ שְׁתִּיךָ נְבִיא לְגוֹיִם נְתַתִּיךָ:

רד"ק

ויש לשאול: למה לא אמר זה העניין לנביא אחר אלא לירמיהו?

ונוכל לומר: לפי שידע האל יתעלה שירמיהו יסרב בשליחות האל, הודיעו כי הוא מוכן לנבואה מן הבטן.

4. עיין בפסוק ה' ובדברי הרד"ק, וענה:

א. הסבר בלשונך, מה אומר ה' לירמיהו בפסוק ה'?

ב. מה קשה לרד"ק על מה שה' אמר לירמיהו בפסוק ה' וכיצד הוא מיישב את הקושי?

○ נביא לגויים

○ ירמיהו פרק א

(ה) בְּטָרְם אֶצְרֶךָ בְּבֶטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטָרְם תֵּצֵא מִרְחֹם הַקֶּדֶשׁ שְׁתִּיךָ נְבִיא לְגוֹיִם נְתַתִּיךָ: ...

(י) רְאֵה הַפְּקֻדֹתֶיךָ הַיּוֹם הַזֶּה עַל הַגּוֹיִם וְעַל הַמַּמְלָכוֹת לְנִתּוֹשׁ וְלְנִתּוֹץ וּלְהֶאֱבִיד וּלְהַרְוֹס לְבָנוֹת וּלְנִטּוֹעַ:

חלק מנביאי ישראל התנבאו גם לגויים (ישעיהו, יחזקאל, עובדיה, נחום ועוד), אולם אצל ירמיהו מצינו **תופעה ייחודית שהוא מכונה בשעת מינויו "נביא לגויים"**. ואכן בסיום ספר ירמיהו, בפרקים מו-נא, מצוי קובץ נבואות על הגויים. קובץ זה פותח בכותרת כללית: "אשר היה דבר ה' אל ירמיהו הנביא על הגויים", ובהמשך מופיעות נבואות הפותחות במילים: "למצרים...למואב...לבני עמון".

5. ניתן להציע שתי אפשרויות כיצד על ירמיהו לבצע את המשימה של "נביא לגויים".

מה הן שתי האפשרויות? ולפי כל אפשרות מה המטרה במשימה זו?

6. איזו אפשרות מקבלת סיוע וחיזוק מהפסוקים שלפניך. נמק את תשובתך.

○ **ירמיהו פרק כז**

(א) בְּרֵאשִׁית מַמְלַכְתְּ יְהוֹנָקָם בֶּן יְאוֹשָׁיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הִנֵּה הַדְּבָר הַזֶּה אֶל יְרֵמְיָה מֵאֵת ה' לֵאמֹר:

(ב) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי עֲשָׂה לְךָ מוֹסְרוֹת וּמְטוֹת (שאייתם קושרים את העול לבהמה) וּנְתַתֶּם עַל צְנֹאָרְךָ:

(ג) וְשַׁלַּחְתֶּם (מוסרות ומוטות אחרות) אֶל מֶלֶךְ אֲדוֹם וְאֶל מֶלֶךְ מוֹאָב וְאֶל מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל מֶלֶךְ צִידוֹן בְּיַד מַלְאָכִים (שליחי המלכים) הַבָּאִים יְרוּשָׁלַם אֶל צְדָקְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה (כדי להתייעץ עימו בדבר האפשרות למרוד במלך בבל).

(ד) וְצִוִּיתִי אֹתָם אֶל אֲדֹנֵיהֶם לֵאמֹר, כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה תֹאמְרוּ אֶל אֲדֹנֵיכֶם: ...

(ה) אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶת הָאֶרֶץ אֶת הָאָדָם וְאֶת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֶרֶץ

כְּכַחֵי הַגְּדוֹל וּבְזָרוּעֵי הַנְּטוּיָה וּנְתַתִּיהָ לְאֲשֶׁר יֵשֶׁר בְּעֵינָי:

(ו) וְעַתָּה אֲנֹכִי נֹתַתִּי אֶת כָּל הָאֶרְצוֹת הָאֵלֶּה בְּיַד נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי וְגַם אֶת חֵית הַשָּׂדֶה נֹתַתִּי לוֹ לְעַבְדּוֹ:

(ז) וְעַבְדּוֹ אֹתוֹ כָּל הַגּוֹיִם וְאֶת בְּנוֹ וְאֶת בֶּן בְּנוֹ, עַד בֹּא עַת אֲרָצוֹ גַם הוּא, וְעַבְדּוֹ בּוֹ גּוֹיִם רַבִּים וּמַלְכִים גְּדֹלִים:

(ח) וְהָיָה הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹדוּ אֹתוֹ אֶת נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל

וְאֶת אֲשֶׁר לֹא יִתֵּן אֶת צְנֹאָרוֹ בְּעַל מֶלֶךְ בָּבֶל, בְּחָרֵב וּבְרָעַב וּבְדָבָר אֶפְקָד עַל הַגּוֹי הַהוּא, נֶאֱמַר ה' עַד תָּמִי אֹתָם בְּיָדוֹ:

יש לזכור, שבין אם נפרש כך ובין אם נפרש כך, עיקר נבואת ירמיהו היא לעם ישראל!!

שליחות ירמיהו

ירמיהו פרק א

(י) רֵאָה הַפְּקֻדֹתֶיךָ הַיּוֹם הַזֶּה... לְנִתּוֹשׁ וּלְנִתּוּץ וּלְהֶאֱבִיד וּלְהָרוֹס לְבָנוֹת וּלְנִטּוֹעַ:

7. התפקיד המוטל על ירמיהו כנביא כולל **שישה פעלים**, כוונת הדברים אינה שירמיהו עצמו צריך לעשות פעולות אלה, אלא אפיין לו מה יהיו תוכן נבואותיו.

א. עיין בפעלים, וציין אלו שני סוגי נבואות ירמיהו קיבל בתפקידו כנביא. התאם בין הפעלים לבין סוג הנבואה.

ב. אלו שני דברים ניתן ללמוד מהפעלים הללו? (רמז: מה יהיו רוב נבואותיו? ומה יהיו סדר הנבואות שלו?).

התנגדות ירמיהו לקבלת התפקיד ודחיית ההתנגדות

ירמיהו פרק א

(ו) וְאָמַר אֶהְיֶה אֲדֹנִי ה' הִנֵּה לֹא יַדְעִיתִי דְבָר כִּי נֵעַר אֲנֹכִי: פ

(ז) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי אֵל תֹּאמַר נֵעַר אֲנֹכִי כִּי עַל כָּל אֲשֶׁר אֲשַׁלַּחְךָ תִּלְדָּךְ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוְךָ תִּדְבָּר:

(ח) אֵל תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי אֶתְּךָ אֲנִי לְהַצִּלְךָ נֶאֱמַר ה':

(ט) וַיִּשְׁלַח ה' אֶת יָדוֹ וַיַּגַּע עַל פִּי וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי הִנֵּה נֹתַתִּי דְבָרִי בְּפִיךָ:

מלבי"ם ירמיהו א, ו-ח

"הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי", וזה יהיה משלושה פנים:

[א] **שהנער** לא יערב לבו לגשת בפני גדולים.

[ב] **שהנער** אינו יודע לסדר דבריו במליצה ולשון צח שעל זה צריך הרגל רב.

[ג] מצד העם שנשלח אליהם שלא ישאו פנים לנער צעיר הימים ויקומו עליו ויהרגוהו.

אחר שבזה נכלל ג' חששות, **שנים מצדו וא' מצד העם**, השיב לו ה' - בל תאמר טענה זאת מצד שאתה **נער**, כי-

[א] נגד מה שאתה חושש שלא תערב לבך לגשת במקום גדולים, הלא אל כל אשר אשלחך תלך, שההולך בשליחות מלך גדול לא יבוש ללכת בכל מקום אשר ישולח בידוע מעלת משלחו, הגם שהוא עצמו צעיר ונבזה.

[ב] ונגד החשש שלא תדע לסדר הדברים בטוב טעם, את כל אשר אצוך תדבר, אתה לא תדבר דבר רק מה שאצוך ואשים דברי בפִיךָ.

[ג] ונגד מה שאתה ירא שיהרגוך, אל תירא מפניהם כי אנכי אצילם מידם.

8. עיין בפסוקים ו-ח ובדברי המלבי"ם, והשלם את הטבלה שלפניך :

תשובת ה'		הטיעונים של ירמיהו	
ע"פ פירוש המלבי"ם (כתוב בלשונך)	צטט את לשון בכתוב	ע"פ פירוש המלבי"ם (כתוב בלשונך)	
	"אל תאמר נער אנכי כי על כל אשר אשליחך תלך"		א
	"ואת כל אשר אצוך תדבר"		ב
	"אל תירא מפניהם כי אתך אני להצילך נאם ה'"		ג

רש"י ירמיהו פרק א פסוק ו

כי נער אנכי - איני כדאי להוכיח, משה הוכיחן סמוך למיתתו כבר נחשב בעיניהם בכמה נסים שעשה להם: הוציאם ממצרים, וקרע להם את היס, הוריד את המן, הגיז את השליו, נתן להם את התורה, העלה את הבאר. אני בתחלת שליחותי אני בא להוכיחם!?

9. לפי רש"י, מה הנימוק של ירמיהו מדוע הוא מסרב לקבל את תפקיד הנביא? מה הסיוע שהוא מביא לנימוק שלו מהמקרה של ממשה רבינו?

הקדשת ירמיהו כנביא ע"י נגיעה בפה

ירמיהו פרק א

(ט) וישלח ה' את ידו ויגע על פי ויאמר ה' אלי הנה נתתי דברי בפיך:

10. הקדשת ירמיהו לנביא מתבצעת ע"י כך שה' שולח את ידו ונוגע בפיו. מה הטעם שההקדשה נעשית בדרך זו?

הקדשות של נביאים נוספים - בפה

בהקדשות של נביאים נוספים אנו מוצאים מעשה שנעשה בידי ה' או על ידי מלאך המתייחס לפיו של הנביא: **ישעיהו** אשר טענתו היא: "כי איש טמא שפתיים אנכי ובתוך עם טמא שפתיים אנכי יושב" עובר תהליך של "טיהור הפה" עם כניסתו לתפקיד "ויגע עלי, אחד מן-השפירים ובידו רצה במלקחים לקח מעל המזבח ויגע על-פי ויאמר הנה נגע זה על-שפתיך וסר עונך וחסאתך תכפר". (ישעיהו פרק ו, ו-ז)

יחזקאל כרוכה קבלת התפקיד בפעילות הקשורה אל הפה. יחזקאל נדרש לאכול את מגילה הכתובה: "ויאמר אלי בן-אדם את אשר תמצא אכול. אכול את המגלה הזאת ולך דבר אל בית ישראל. ואפתח את פי ויאכילני את המגלה הזאת. ויאמר אלי, בן אדם בטנד תאכל ומעיד תמלא את המגלה הזאת אשר אני נתן אליך. ואכלה ותהי בפי כדבש למתוק" (יחזקאל ג, א-ג).

נבואת המראות

[פסוקים יא-יט]

ירמיהו פרק א

(יא) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר מָה אַתָּה רֹאֶה יְרֵמְיָהוּ וְאָמַר מִקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רֹאֶה :

(יב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי הִיטַבְתָּ לְרֹאוֹת כִּי שָׁקֵד אֲנִי עַל דְּבָרַי לַעֲשׂוֹתוֹ : פ

(יג) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי שְׁנִית לֵאמֹר מָה אַתָּה רֹאֶה וְאָמַר סִיר נְפוּחַ אֲנִי רֹאֶה וּפְנֵי מִפְּנֵי צְפוּנָה :

(יד) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי מִצְפּוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה עַל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ :

(טו) כִּי הִנְנִי קֹרָא לְכָל מְשֻׁפָּחוֹת מִמְּלָכוֹת צְפוּנָה נְאֻם ה'

וּבָאוּ וְנָתְנוּ אִישׁ כְּסָאוֹ פֶּתַח שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל חוֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל עָרֵי יְהוּדָה :

(טז) וַדְּבַרְתִּי מִשְׁפָּטִי אוֹתָם עַל כָּל רְעֵתָם אֲשֶׁר עָזְבוּנִי וַיִּקְטְרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַמַּעֲשֵׂי דְדִיהֶם :

שני מראות

11. בפסוקים יא-יד, ה' מראה לירמיהו שני מראות, צטט והשווה את פריטי המראות בטבלה שלפניך :

המראה הראשון	המראה השני	
		ההתגלות
		שאלת ה'
		תשובת ירמיהו
		המשך דברי ה'

המראה הראשון - "מקל שקד"

רד"ק ירמיהו א, יא

מקל שקד אני רואה - נראה כי ראה המקל בלא עלים ובלא פרחים, והתבונן אליו במראה הנבואה, והכיר בו שהוא מעץ שקד, לפיכך אמר לו "היטבת לראות".

12. לפי הרד"ק, מה היה הקושי מבחינת ירמיהו במראה הראשון? ומנין רד"ק הסיק שהיה קושי?

משמעות מראה "עץ השקד"

רש"י ירמיהו א, יא	שד"ל¹ ירמיהו א, יא
<p>כי שוקד אני - השקד הזה הוא ממהר להוציא פרח קודם לכל האילנות אף אני ממהר לעשות דברי.</p>	<p>כי שוקד אני - לשון הנופל על הלשון². ואין הכוונה כי ממהר אני לקיים דברי כמו השקד שממהר להוציא פרח, שאם כן היה לו לכתוב כי ממהר אני. כי אמנם אין שורש ש.ק.ד מורה על העשייה מהר, כי אם על ההשגחה על הדבר בלא התרשלות ובלא שכחה. וגם העניין הזה לחזק את ליבו שלא יירא מלדבר אל העם. כי לא יטוש ה' את הדברים אשר ישים בפיו, לעשותם.</p>

13. עיין בפסוקים י-יא ובדברי רש"י ושד"ל, וענה:

א. מה המסר שרצה ה' לומר לירמיהו ע"י מראה השקד?

ב. כיצד נלמד המסר ממראה השקד?

ג. מה הבדל בין הפירוש של רש"י לפירוש של שד"ל?

בהמשך נבואת ירמיהו (פרק לא, כז) אנו מוצאים שוב את השימוש בשורש שק"ד במובן של השגחה והקפדה, תוך שימוש באותם פעלים המופיעים כאן:

ירמיהו פרק לא, כז

וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׁקַדְתִּי עֲלֵיהֶם לְנִתּוֹשׁ וְלְנִתּוֹץ וְלְהַרְסׁ וְלְהַאֲבִיד וְלְהַרְעׁ כִּן אֲשַׁקֵּד עֲלֵיהֶם לְבָנוֹת וְלִנְטוֹעַ נָאֵם ה' :

המראה השני - "סיר נפוח" ומשמעותו

ירמיהו פרק א		
<p>(יג) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי שְׁנִית לְאֹמֵר מָה אַתָּה רֹאֶה וְאָמַר סִיר נִפּוּחַ אֲנִי רֹאֶה וּפְנֵיו מִפְּנֵי צְפוּנָה :</p> <p>(יד) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי מִצְפוֹן תִּפְתַּח הָרְעָה עַל כָּל יִשְׂבֵי הָאָרֶץ :</p>		
רד"ק	ר' מנחם בן שמעון³	דעת מקרא
<p>סיר נפוח - רותח, והסיר כשהוא רותח מעלה הבל (אדי רתיחה). ופניו מפני צפונה - באר בו שני עניינים: כי פני צפונה מורה כי פני הסיר (הצד בסיר שיוצקים ממנו יקרא פנים) היו פונים פני צפונה... ולהורות כי המרתיחים אותה היו מארץ צפון, והיא בבל שהיא מזרחית צפונית לארץ ישראל</p>	<p>וזאת הסיר משל לישראל, העומדת מצד אחד למול ארץ בבל... והאש משל לנבוכדנאצר שילכדנה וישרפה באש.</p>	<p>יש אומרים ש'סיר נפוח' הכוונה לערימת סירים (קוצים) שרגילים לאספם כדי שישמשו חומר לבערה. (והכוונה לצמח הסירה הקוצנית).</p>

14. לפי הפירושים השונים מהו "סיר נפוח... ופניו מפני צפונה"? ומה משמעות המראה?

15. לשם מה היה צריך להראות לירמיהו שני מראות? (מה התפקיד המרכזי שמלמד כל מראה?)

¹ שד"ל - שמואל דוד לוצ'אטו פרשן תנ"ך באיטליה, מאה ה-19.

² "לשון נופל על לשון" - שימוש במילים שיש להם שורש דומה או צליל דומה למרות שלכל אחת מהן יש משמעות שונה.

³ ר' מנחם בן שמעון - מפרשני התנ"ך בפרובנס במאה ה-12 לספירה.

הפורענות

ירמיהו פרק א

(טו) כִּי הִנְנִי קָרָא לְכָל מְשֻׁפָּחוֹת מַמְלָכוֹת צְפוֹנָה נְאֻם ה'

וּבָאוּ וַנִּתְּנוּ אִישׁ כְּסָאוֹ פֶתַח שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל חוֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל עָרֵי יְהוּדָה :

(טז) וַדְּבַרְתִּי מִשְׁפָּטֵי אוֹתָם עַל כָּל רַעְתָם אֲשֶׁר עָזְבוּנִי וַיִּקְטְרוּ לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם :

16. מיד לאחר שני המראות, ה' מתאר לירמיהו את הפורענות שתבוא על ישראל. עיין בפסוקים טו-טז, וענה :

	א. מה מקור הפורענות?
	ב. להיכן תגיע הפורענות?
	ג. על מה תבוא הפורענות?

ה' מעודד את ירמיהו לקראת קבלת תפקיד הנביא

ירמיהו פרק א

(יז) וְאָתָּה תֵאָזֵר מִתְּנִיד וְקִמְתָּ וּדְבַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵת כֹּל אֲשֶׁר אֲנֹכִי אֹצֵנֶךָ אֵל תַּחַת מַפְנִיָהֶם פֶּן אֲחַדְתָּ לְפָנֶיהֶם :

(יח) וְאָנֹכִי הִנֵּה נִתְּנִיד הַיּוֹם לְעִיר מְבֻצָר וְלַעֲמוּד בְּרִזָּל וּלְחַמּוֹת נְחֹשֶׁת

עַל כָּל הָאָרֶץ לְמַלְכֵי יְהוּדָה לְשָׂרֵיהָ לְכַהֲנֵיהָ וְלַעַם הָאָרֶץ :

(יט) וְנִלְחַמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא יוּכְלוּ לָךְ כִּי אֶתְּךָ אָנֹכִי נְאֻם ה' לְהַצִּילְךָ :

17. כדי לגרום לכך שירמיהו יבצע את התפקיד, בפסוקים יז-יט, ה' אומר לו ארבעה דברים. צטט בטבלה שלפניך

את הפסוק המתאים לכל אחד מארבעת הדברים שה' אומר לירמיהו :

	א. מול מי ירמיהו יתמודד?
	ב. ה' מעודד את ירמיהו
	ג. ה' מאיים עליו
	ד. ה' מבטיח שיגן עליו

בסיום נבואת המראות חוזר הקב"ה על תפקידו של הנביא, אך הפעם מוצג תפקידו כנביא לעם ישראל בלבד. משימה זו אינה מוצגת כמשימה קלה, הקב"ה מבשר לירמיהו שהוא יחשל אותו לקראת המשימה. הדימויים המופיעים – "עיר מבצר", "עמוד ברזל", "חומות נחושת" - מעידים על הקושי שיהיה לירמיהו ועל ההתנהגות שעליו לסגל לעצמו מול העם. הבטחתו של הקב"ה לירמיהו כי יגן עליו מהווה מצד אחד הרגעה, אך מצד שני מבשרת כי יש לו אכן ממה לפחד. אמנם, לאורך שנות נבואתו, ה' יציל אותו פעמים רבות ברגע האחרון. ירמיהו יידרש להתמודד עם קשיים רבים בנבואתו מול העם.